

5 Φεβρουαρίου 2013
Αριθμ. Πρωτ.: 160665/4997/2013
Πληροφορίες: Γιάννης Κωστής (τηλ.:),
Ιωάννης Τσελεκίδης (τηλ.:)

ΓΕΝΙΚΟ ΛΟΓΙΣΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΙΣΘΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΕΩΝ
Δ.47 - Δ/ΝΣΗ ΝΟΜΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΕΝΣΤΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ
Κάνιγγος 29
101 10 Αθήνα

Θέμα: Πρόταση για την αναδρομική εξαιρέση των πολυτέκνων συνταξιούχων του δημοσίου, ηλικίας μικρότερης των 55 ετών από τους περιορισμούς του άρθρου 63 του Ν, 2676/1999 σχετικά με την απασχόληση των συνταξιούχων

Αξιότιμη κυρία Φραγκιά,

Ο Συνήγορος του Πολίτη στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του κατά το άρθρο 103 § 9 του Συντάγματος και το ν.3094/2003 διερευνά την αναφορά της κυρίας ΧΧΧΧΧ, συνταξιούχου του δημοσίου, η οποία ζητά τη διαμεσολάβηση της Αρχής για πρόβλημα που αντιμετωπίζει όσον αφορά την εφαρμογή των περιορισμών που προβλέπονται στο άρθρο 63 του Ν. 2676/1999 στην περίπτωση της (πολύτεκνη).

Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τα διαλαμβανόμενα στην αναφορά της κυρίας ΧΧΧΧ, η ίδια συνταξιοδοτήθηκε από 1.9.2010, σε ηλικία 44 ετών, ούσα πολύτεκνη και έχοντας συμπληρώσει 20 χρόνια υπηρεσίας (Συνταξιοδοτική Πράξη ΧΧΧΧΧΧ). Η σύνταξη που της χορηγήθηκε, αναδρομικά από 1.9.2010, συνεχίζεται να καταβάλλεται κανονικά έως και σήμερα.

Σημειώνεται ότι παράλληλα με τη υπηρεσία της στο δημόσιο η κυρία ΧΧΧΧΧ διατηρούσε, από το 1997, ιδιωτικό ιατρείο.

Πρόσφατα, όπως ισχυρίζεται στην αναφορά της, ενημερώθηκε προφορικά ότι,

α) πρόκειται να διακοπεί η σύνταξή της επειδή δεν εξαιρείται, ως πολύτεκνη από την εφαρμογή των διατάξεων της παραγράφου 1 του άρθρου 63 του Ν. 2676/1999, όπως ισχύει μετά την τροποποίησή με το άρθρο 16 του Ν. 3863/2010, σύμφωνα με το οποίο στους συνταξιούχους λόγω γήρατος που αναλαμβάνουν εργασία και δεν έχουν συμπληρώσει το 55^ο έτος της ηλικίας τους αναστέλλεται η καταβολή της σύνταξης.

β) επίκειται να αναζητηθούν οι συνταξιοδοτικές παροχές που της καταβλήθηκαν έως τώρα επειδή στην περίπτωση της οι διατάξεις του άρθρου 16 του Ν. 3863/2010 σε συνδυασμό με αυτές του άρθρου 10 του Ν. 3865/.2010 έχουν άμεση εφαρμογή, και όχι από 1.1.2013, κάτι που σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 16 του Ν. 3863/2010 ίσχυε για τους συνταξιούχους που είχαν ήδη αναλάβει εργασία ή αυτοαπασχολούνταν έως την ισχύ του νόμου αυτού.

Η κυρία ΧΧΧΧΧ ισχυρίζεται ότι, παρά τις προσπάθειές της, ουδέποτε ενημερώθηκε για τις συνέπειες που θα είχε η εργασία της στην χορήγηση της σύνταξής της, θεωρούσε δε, ευλόγως, ότι ως πολύτεκνη δεν ίσχυαν για αυτήν οι διατάξεις του άρθρου 63 του Ν. 2676/1999, όπως ίσχυαν μετά την τροποποίησή τους με το ν. 3863/2010, ιδίως αφού

σύμφωνα με την παράγραφο 3^α του άρθρου 16 του Ν. 3863/2010, οι διατάξεις του άρθρου αυτού, (δηλαδή ολόκληρου του άρθρου 16 του Ν. 3863/2010, στις οποίες συμπεριλαμβάνεται ολόκληρο το τροποποιηθέν άρθρο 63 του Ν. 2676/1999, μαζί με τις εξαιρέσεις της παραγράφου 6, όπου αναφέρονται ρητά και οι πολύτεκνοι) είχαν ανάλογη εφαρμογή και για όσους συνταξιοδοτούνται με βάση τις διατάξεις του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων.

Βεβαίως, 6 ημέρες μετά την ισχύ του Ν. 3863/2010, τέθηκε σε ισχύ ο Ν. 3865/2010, σύμφωνα με το άρθρο 16 του οποίου, για τους συνταξιούχους του δημοσίου που εργάζονται εκτός του ευρύτερου δημόσιου τομέα εφαρμόζονται οι διατάξεις, μόνο της παραγράφου 1 του άρθρου 63 (και όχι πλέον οι διατάξεις ολόκληρου του άρθρου 63) του ν. 2676/1999 όπως ισχύουν, δηλαδή για τους συνταξιούχους του δημοσίου ισχύουν οι προβλεπόμενοι περιορισμοί χωρίς τις εξαιρέσεις της παραγράφου 6.

Θεωρούμε ότι, από τα ανωτέρω, προκύπτει αβίαστα και με σαφήνεια πόσο **απόλυτα κατανοητό και εύλογο** είναι να μην είχε, από μόνη της η κυρία ΧΧΧΧΧ, αντιληφθεί τις αλληπάλληλες αλλαγές του ιδιαίτερα πολύπλοκου νομοθετικού πλαισίου, η πολυπλοκότητα του οποίου δυσχεραίνει ακόμη και έμπειρους περί την συνταξιοδοτική νομοθεσία, να το κατανοήσουν άμεσα και σε βάθος. Στο βαθμό δε που δεν είχε ενημερωθεί έγκυρα και έγκαιρα για τις συνέπειες που θα είχε η συνέχιση της εργασίας της στη συνταξιοδότησή της, **ευλόγως θεωρούσε ότι νομίμως της χορηγούνταν οι συνταξιοδοτικές παροχές, ούσα πολύτεκνη**, και τυχόν αναζήτησή τους θα προσέκρουε στην αρχή της χρηστής διοίκησης αφού **αποδεδειγμένα** ούτε δόλος υπήρξε από την πλευρά της αναφερομένης, αλλά αντίθετα σταθερή και δικαιολογημένη πεποίθηση ότι ήταν δικαιούχος της σύνταξης.¹

Πέραν και ανεξάρτητα από τα ανωτέρω, ο Συνήγορος του Πολίτη θεωρεί ότι οι περιορισμοί της παραγράφου 1 του άρθρου 63 του ν. 2676/1999 δεν θα έπρεπε να ισχύουν στους πολύτεκνους των οποίων το ένα τουλάχιστον παιδί είναι ανήλικο ή σπουδάζει, δεδομένων των αυξημένων αναγκών της συγκεκριμένης ευπαθούς ομάδας του πληθυσμού, η οποία χρήζει και δικαιούται την ιδιαίτερη αντιμετώπιση της Πολιτείας.

Ως εκ τούτου είναι απόλυτα σύμφωνος και με απόλυτη ικανοποίηση ενημερώθηκε για την προτεινόμενη διευθέτηση του θέματος στο σχέδιο νόμου **«Ρυθμίσεις για την τροποποίηση και τη βελτίωση συνταξιοδοτικών, δημοσιονομικών, διοικητικών και λοιπών διατάξεων του Υπουργείου Οικονομικών»**, σύμφωνα με την παράγραφο 5 του άρθρου 4 «Ρύθμιση Άλλων Συνταξιοδοτικών Θεμάτων» του οποίου προβλέπεται ότι,

«Οι διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 10 του ν. 3865/2010 αντικαθίστανται ως εξής :

«1. α. Οι διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 63 του ν. 2676/1999 (ΦΕΚ 1 Α'), όπως ισχύουν, έχουν ανάλογη εφαρμογή και για τους εξ ιδίου δικαιώματος

¹ Αξίζει να σημειωθεί ότι, όπως υποστηρίζει καθηγητής Άγγελος Στεργίου,

«Ένόψει της λαβυρινθώδους φύσης της κοινωνικο – ασφαλιστικής νομοθεσίας και των διάσπαρτων διατάξεων καθίσταται δυσχερές έως αδύνατο, σε πολλές περιπτώσεις, στον ασφαλισμένο να διακρίνει και να εντοπίσει από μόνος του το είδος και το μέγεθος του ασφαλιστικού του δικαιώματος. Η αναζήτηση αχρεωσήτως ληφθέντος από συντάξεις χρηματικού ποσού αντίκειται στις αρχές της χρηστής και εύρυθμης διοίκησης, εφόσον συντρέξουν σωρευτικά οι εξής προϋποθέσεις, οι οποίες συνεκτιμώνται:

α) πλημμέλεια στη χορήγηση κάποιας παροχής. Το στίγμα της παρανομίας μπορεί να αναφέρεται, λ.χ. στην αναπροσαρμογή της σύνταξης, στη χορήγηση ενός επιδόματος, όπως εκείνου της απολύτου αναπηρίας, στην έλλειψη κάποιας από τις νόμιμες προϋποθέσεις, κ.α.

β) ύπαρξη καλής πίστης από την πλευρά του δικαιούχου. Η καλή πίστη του δικαιούχου πρέπει να προκύπτει από τη σταθερή και δικαιολογημένη πεποίθησή του ότι ήταν δικαιούχος του ποσού της σύνταξης, εν όψει των συγκεκριμένων εκάστοτε συνθηκών και της συμπεριφοράς των αρμόδιων οργάνων,. Από τις ενέργειες του συνταξιούχου πρέπει να δικαιολογείται ο χαρακτηρισμός του ως καλόπιστου. Εννοείται ότι κάθε νόμιμη εκδήλωση δικαιώματος όπως η πρόκληση έκδοσης της παράνομης συνταξιοδοτικής απόφασης (τόσο αυτοτελώς όσο και κατά τις διατάξεις περί διαδοχικής ασφάλισης), δεν τεκμηριώνει από μόνη της την ύπαρξη δόλου αν δεν συνοδεύεται από την υποβολή παραπλανητικών στοιχείων. [...]

Βλ. Άγγελου Στεργίου, **«Οι γενικές αρχές του δικαίου της κοινωνικής ασφάλισης»**, Εφημερίδα Διοικητικού Δικαίου, Ιούλιος – Αύγουστος 2011, σελ. 513-514, Εκδόσεις Σάκουλα.

συνταξιούχους του Δημοσίου, συμπεριλαμβανομένων και όσων λαμβάνουν βουλευτική σύνταξη ή χορηγία, που εργάζονται εκτός του δημόσιου τομέα, όπως αυτός έχει οριοθετηθεί με τις διατάξεις της παρ. 6 του άρθρου 1 του ν. 1256/1982 (ΦΕΚ 65 Α') ή αυτοαπασχολούνται, μη εφαρμοζομένων στις περιπτώσεις αυτές των διατάξεων της περ. β' της παρ. 15 του άρθρου 2 του ν. 3234/2004 (ΦΕΚ 52 Α').

Οι διατάξεις του προηγούμενου εδαφίου έχουν ανάλογη εφαρμογή και για τους εξ ιδίου δικαιώματος στρατιωτικούς συνταξιούχους, με εξαίρεση το όριο ηλικίας αναστολής καταβολής της σύνταξης, το οποίο, ειδικά για αυτούς, διαμορφώνεται στο 47ο έτος.

β. Ως αυτοαπασχολούμενος θεωρείται αυτός που ασκεί δραστηριότητα υπακτέα στην ασφάλιση του Οργανισμού Ασφάλισης Ελεύθερων Επαγγελματιών (Ο.Α.Ε.Ε.) ή του Ενιαίου Ταμείου Ανεξάρτητα Απασχολούμενων (Ε.Τ.Α.Α.), καθώς και αυτός, που με βάση τις οικείες διατάξεις του Κ.Φ.Α.Σ., υποχρεούται στην έκδοση στοιχείων απεικόνισης συναλλαγών.

γ. Οι διατάξεις του άρθρου αυτού δεν έχουν εφαρμογή για όσα από τα αναφερόμενα σε αυτές πρόσωπα συνταξιοδοτούνται με βάση τις διατάξεις των νόμων 1897/1990 (ΦΕΚ 120 Α') και 1977/1991 (ΦΕΚ 185 Α'), καθώς και για όσα από αυτά λαμβάνουν πολεμική σύνταξη ή σύνταξη παθόντος στην υπηρεσία και εξ αιτίας αυτής.

Επίσης, οι ανωτέρω διατάξεις δεν έχουν εφαρμογή για όσους έχουν τέκνο ανίκανο για την άσκηση κάθε βιοποριστικού επαγγέλματος κατά ποσοστό εξήντα επτά τοις εκατό (67%) και άνω, καθώς και για τους πολύτεκνους, των οποίων το ένα τουλάχιστον τέκνο είναι ανήλικο ή σπουδάζει και υπό τις προϋποθέσεις της περ. δ' της παρ.1 του άρθρου 5 του π.δ. 169/2007.

δ. Οι διατάξεις του άρθρου αυτού ισχύουν από την ημερομηνία δημοσίευσης του νόμου αυτού για όσους συνταξιούχους αναλαμβάνουν εργασία ή αυτοαπασχολούνται από την ημερομηνία αυτή και μετά. Εάν έχουν αναλάβει εργασία ή αυτοαπασχολούνται πριν την ανωτέρω ημερομηνία, οι διατάξεις του άρθρου αυτού έχουν εφαρμογή από 1-1-2013.»

Οι διατάξεις της περίπτωσης αυτής έχουν εφαρμογή και για τα πρόσωπα που ασφαλίστηκαν για πρώτη φορά από 1-1-1993 και μετά σε οποιονδήποτε Ασφαλιστικό Οργανισμό κύριας ασφάλισης, συμπεριλαμβανομένου και του Δημοσίου. Οι διατάξεις των παρ. 4, 5 και 7 του άρθρου 16 του ν. 2084/1992 καταργούνται.»

Έτσι με το προτεινόμενο σχέδιο νόμου καλύπτονται και οι πολύτεκνοι συνταξιούχοι του δημοσίου οι οποίοι δεν έχουν συμπληρώσει το 55^ο της ηλικίας τους, αφού, πλέον, μετά την ψήφιση του νομοσχεδίου αυτού, οι τελευταίοι ουσιαστικά θα εξαιρούνται από τις ρυθμίσεις της παραγράφου 1 του άρθρου 2676/1999 όπως ισχύει, και **δεν θα αναστέλλεται σε αυτούς η καταβολή της σύνταξης.**

Πρόβλημα όμως παραμένει για όσους από τους παραπάνω, συνταξιοδοτήθηκαν μετά την ισχύ του νόμου 3865/2010 και για τους οποίους υφίσταται ο κίνδυνος να τους ζητηθεί η επιστροφή των συντάξεων από την ημερομηνία συνταξιοδότησής τους έως την ημερομηνία που θα τεθούν σε ισχύ οι νέες διατάξεις του προαναφερθέντος νομοσχεδίου

Για να αποφευχθεί το ενδεχόμενο αυτό ο Συνήγορος του Πολίτη προτείνει η παραπάνω τροποποίηση να ισχύσει με αναδρομική ισχύ, τούτο δε θα μπορούσε να επιτευχθεί εάν το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 5γ του άρθρου 4 του δημοσιοποιηθέντος σχεδίου νόμου αναδιατυπωνόταν ως εξής:

« γ. Οι διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 10 του ν. 3865/2010 (Α' 120) αντικαθίσταται από τότε που ίσχυσε, ως ακολούθως: ....»

Κατόπιν των ανωτέρω σας παρακαλούμε να μας ενημερώσετε για τις απόψεις σας επί του θέματος και τις τυχόν ενέργειες στις οποίες προτίθεστε να προβείτε.

Για κάθε περαιτέρω πληροφορία ή διευκρίνιση θα είμαστε στη διάθεσή σας.

Με τιμή

Ιωάννης Σακέλλης
Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη

Κοινοποίηση:
Κυρία XXXXXX